

В. П. КУПЧЕНКО, Н. В. МАКОВСЬКА*

ХVІІ МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС АРХІВІВ: ВИКЛИКИ ТА ЗМІНИ

З 20 по 24 серпня 2012 р. українська делегація, яку очолювала Голова Державної архівної служби України О. П. Гінзбург, взяла участь в роботі ХVІІ Міжнародного конгресу архівів у м. Брісбен (Австралія). До складу делегації входили представники центральних і регіональних державних архівів: Н. В. Маковська (директор Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України), Л. Л. Левченко (директор Державного архіву Миколаївської області), В. П. Купченко (директор Державного архіву м. Києва).

Організаторами цього річного конгресу виступили Міжнародна рада архівів (МРА) та Національний архів Австралії. Під час проведення конгресу відбувалися також засідання робочих органів МРА (докладніше про конгрес дивіться на сайті: www.ica2012.com). Архівний форум зібрав близько 1000 фахівців із понад 90 країн світу. Найчисленніші делегації на конгрес відрядили Австралія (близько 450 учасників із різних регіонів країни); Франція (37 учасників); Нова Зеландія (34 учасника), Китай (32 учасника). По одному делегату на конгрес направили з 31 країни.

Увазі читача пропонується досить стислий огляд деяких виступів учасників конгресу, які, на думку авторів, можуть бути цікавими та корисними саме для українських архівістів.

Головна тема ХVІІ Міжнародного конгресу архівів – “A Climate of Change” (у різних варіантах перекладів: “Атмосфера (клімат) змін” , “Дух змін”) – відобразила зміни у суспільному сприйнятті архівів, акумулювала такі актуальні проблеми розвитку галузі на сучасному етапі як роль і місце архівів в системі державного управління; ефективне

* *Купченко Віра Петрівна* – кандидат історичних наук, директор Державного архіву м. Києва.

Маковська Наталія Василівна – кандидат історичних наук, директор Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України.

Виставковий та конференц-центри Брісбена, штат Квінсленд, Австралія, де відбувалися засідання XVII Міжнародного конгресу архівів.

управління інформацією в сучасному світі, який постійно змінюється в умовах бурхливого розвитку інформаційних технологій та прискорення процесів глобалізації. Цікавим було й гасло запропоноване Національним архівом Австралії: “Your story, our history”, яке, на жаль, у перекладі звучить не так цікаво: “Твоя історія, наша історія”, що спонукало делегатів до роздумів про значення архівів не тільки для висвітлення історії кожної країни, а й для усвідомлення кожною людиною своєї власної історії, оскільки з мільйонів таких “приватних” історій власне і складається історична пам’ять світу.

Професійна програма конгресу складалася з 7 основних доповідей та доповідей в рамках паралельних сесій, на яких виступили 205 учасників з 35 країн.

Пленарній сесії, яка відкрилася 21 серпня, передувала церемонія відкриття конгресу, де пролунали звернення до учасників міністра культури Австралії (у запису) та міністра культури штату Квінсленд. У них наголошувалося на важливій ролі архівів у житті сучасного суспільства, значенні широкого оприлюднення архівної інформації, висловлювалися побажання успіхів у роботі конгресу. Президент МРА і керівник архівної служби Нідерландів Мартін Берендсе у своєму виступі зазначив, що вперше архівний конгрес відбувається в південній півкулі. Особливий наголос президент МРА зробив на тому, що на сучасному етапі місія архівістів ускладнилася. Змінилася ситуація, що відбулося й

Українська делегація в Сінгапурі під час святкування Дня Незалежності України.

на складі делегацій, у яких представлені не тільки архівісти, а й представники інших професій, які співпрацюють з архівами. М. Берендсе висловив побажання, щоб під час обговорень досвіду роботи, проблем та бачення майбутнього архівів, нової Декларації архівів також йшлося і про майбутні конгресів.

Першим ключовим спікером був Девід Феррієро (David Ferriero), десятий архівіст Сполучених Штатів і керівник Національних архівів США (NARA), з доповіддю: “Архіви у світі соціальних медіа”. Він коротко охарактеризував склад і обсяги Національного архівного фонду, окреслив “ландшафт соціальних мереж в США”, розповів про роботу NARA з соціальними медіа-комунікаціями та про нові технології управління документацією в державних службах. Зокрема, наголошуючи на ролі архівів у збереженні історії світу, доповідач зазначив, що в сучасних умовах, коли соціальні мережі є водночас і джерелами, і користувачами архівної інформації, одним із завдань архівістів є наповнення соціальних мереж ретроспективною інформацією архівних документів. У США понад 900 співробітників NARA (цифра вражаюча) беруть участь у створенні та колективному використанні контенту для соціальних мереж на основі архівних матеріалів. Завдячуючи цій роботі американських архівістів, громадяни країни можуть ознайомитися з документами, що висвітлюють історію країни, є надбанням нації. З 1992 р. електронні медіа використовуються як засіб спілкування архівів

з громадянами. Модернізацію, новітні технології, інноваційний розвиток архівів підтримує керівництво країни. За рішенням адміністрації президента США Барака Обами, контент соціальних мереж має стати і джерелом комплектування державних архівів, але інформація, яка буде надходити з соціальних мереж до державних архівів має відповідати ряду критеріїв, у першу чергу – бути унікальною інформацією. У розвиток цих положень доповідач висловив концептуальну ідею про те, що в сучасних умовах громадянин стає “громадянином-архівістом” (citizen archivist), надаючи архівам свою інформацію, яка була оприлюднена в соціальних мережах Інтернет (“ми маємо відкрити архівні “брами”, щоб дозволити всім охочим надати архівам допомогу”).

Залучення до вирішення питань розширення доступу до архівних документів інших установ і організацій, використання архівами їх ресурсів (у тому числі фінансових) стало предметом обговорення на пленарному засіданні першого робочого дня конгресу. Доповідь на тему “Оцифрування третьою стороною: Позитивний підхід у час змін” презентували три виступи: Дена Джонса (Ancestry.com), Керолайн Кімбелл (представник служби ліцензування Національних архівів Великобританії) та Алана Вентресса (директор Служби державних документів Нового Південного Уельсу). Доповідачі звертали увагу на те, що:

- нині архіви існують в нових умовах інформатизованого світу, застосовують новітні технології для вирішення суто архівних завдань;
- нові умови, потреби суспільства, громадян вимагають від архівів нових підходів у розширенні доступу до інформації архівних документів;
- останнім часом особливою зацікавленістю громадян викликають питання генеалогічних досліджень. Так, А. Вентресс розповів, зокрема, про велику кількість дослідників “сімейної історії”;
- зростання інтересу громадян до історії своїх родин вимагає від архівістів значно розширити доступ до джерельної бази генеалогічних досліджень, що, в свою чергу, вимагає значних коштів.

І тут залучається третя сторона (спонсор). К. Кімбелл навела чимало аргументів на користь партнерства з приватними організаціями для проведення оцифрування (що особливо важливо при скороченні фінансування архівів). Так, за останнє десятиліття, відзначила доповідачка, оцифрування Національними архівами Великобританії на 90(!) відсотків здійснювалося представниками приватного сектору. Залучення третьої сторони, розповів А. Вентресс, було вдалою спробою об’єднати фінанси держави (з бюджету) та спонсорів (з приватного сектору), допомогло здійснити чимало спільних проєктів. Причому, частка третьої сторони від проєкту до проєкту суттєво збільшувалася. Коли у зв’язку з економічною кризою в 2008–2011 рр. стало важко підтриму-

вати сайти, спонсор – Ancestry.com – регулярно відновлював контент, надаючи громадянам можливість “відслідковувати сімейні історії”. Доповідач також звернув увагу на деякі протиріччя, що виникають у зв’язку із залученням третьої сторони. Зокрема, з одного боку, треба прагнути до розширення доступу, а з другого, – зробити його платним.

У програмі було широко представлено найбільшу за кількістю учасників делегацію країни-господарки конгресу. Австралійські архівісти знайомили гостей зі своїми здобутками, ділилися проблемами. Так, доповідь Керрі Мор (Національний архів Австралії) “Цифровий імператив: наздогнати та очолити цифрову революцію” була присвячена австралійському досвіду управління цифровими документами. На думку К. Мор, починати треба з розробки відповідної законодавчої бази. У разі фінансових труднощів стосовно мікрофільмування та оцифровування документів, як підтверджує й австралійський досвід, варто шукати спонсорів, залучати третю сторону, але обов’язково виконувати цю роботу. Так, широкомасштабне оцифровування документів, яке здійснили в Національному архіві Австралії, дало можливість 70 відсоткам користувачів мати постійний доступ до архівів та архівних документів не тільки тоді, коли відкрита читальна зала. Є проблеми. Наприклад, з початком генеалогічного буму організація “Моя сім’я” веде пошук інформації для зацікавлених осіб з церкви “Останніх святих” (Мормони). Мормони пропонують зробити сайти платними та за ознайомлення з інформацією отримувати кошти. Але для того, щоб переконати населення платити, необхідно внести відповідні норми до законів. Існує питання й щодо розміщення в мережах Інтернет інформації стосовно окремих осіб, економічної інформації, вирішення його також можливе через відповідні законодавчі акти. Висловлюючи застереження щодо гарантійного забезпечення збереженості цифрової інформації в установах, конфіденційності, К. Мор виклала основні принципи роботи з цифровими документами, наголошуючи при цьому на необхідності роз’яснення спеціалістам цифрових технологій основоположних принципів архівознавства, документознавства та використання практичного досвіду роботи архівів з інформацією на паперових носіях. Оскільки вже на сьогодні накопичено чимало інформації, що не дублюється на паперових носіях, дуже важливо здійснювати постійний контроль за управлінням цифровою інформацією, який включає загальні питання, забезпечення автентичності, можливість доступу до інформації, гарантоване збереження. К. Мор вважає важливими і корисними напрацювання австралійських архівістів щодо управління цифровими документами, пропонує ініціювати розробку на урядовому рівні з залученням Національних архівів державної політики в сфері управління цифровими документами. На часі також створення єдиних підходів для забезпечення вільного міжнародного обміну інформацією.

Архів австралійського штату Квінсленд (Queensland State Archives, QSA) поки ще не має окремого сховища для зберігання електронних документів, розповів делегатам конгресу директор електронного архіву QSA Адріан Каннінгем, але архівісти спільно з органами державної влади плідно працюють над розробкою процесів управління цифровими документами. Доповідач презентував програму безперервного використання електронної інформації, або “електронної безперервності” (Digital Continuity Programme). Це більш широке поняття, ніж забезпечення довготривалого зберігання, воно передбачає забезпечення постійного доступу до важливих документальних свідчень. Співробітники QSA у 2010–2011 рр. опублікували розробки з питання реалізації програми в державних установах штату та забезпечення доступу державних органів до сервісів, інструментів тощо. Наступним кроком має бути створення електронного сховища.

Про досвід роботи з електронними документами архівістів Естонії 21 серпня розповів *Кулдер Аас* (Kuldar Aas), відповідальний за забезпечення довготривалого збереження електронних матеріалів у Національних архівах Естонії. Він акцентував увагу на застосуванні електронних систем управління документацією (IRM), інтеграції електронних архівів з системами-джерелами комплектування, використанні стандартів архівного описування. Національні архіви Естонії розробили “Універсальний архівний модуль” (Universal Archiving Module, UAM), який здатний відображати метадані в архівному описуванні на основі XML-експорту. Його впровадження має забезпечити єдині (нині в Естонії – 11 різних IRM) підходи (слухно зауважив, що австралійський “брокер” метаданих дуже добрий). Оскільки створити загальний міжнародний стандарт досить складно, доповідач запропонував підготувати своєрідну міжнародну “антологію” управління цифровими архівами. Докладніше з цікавим досвідом можна ознайомитися на сайті Національних архівів Естонії <http://www.ra.ee/en/universal-archiving-module/>.

Взагалі, тема управління електронними документами і архівами була самою “популярною” на конгресі в усі дні роботи. Зокрема, 22 серпня проблему збереження цифрових архівів у даний період і в майбутньому підняли ключові спікери Майкл Карден та Ендрю Вог (Австралія). Два цікавих, на нашу думку, висновки: 1) треба заздалегідь готуватися до перезапису на нові носії (досвід Австралії – гранти від уряду штату, 7–8 млн. доларів); 2) “не намагайтеся заново щось придумувати, використовуйте напрацювання в першу чергу своїх країн”.

Д-р Олівер Морлі (Великобританія) розглядав загальну електронну стратегію Національного архіву, яка передбачає постійне збільшення обсягів роботи з електронними документами. Доповідач порівняв документи з рибами: їх важко “зловити” і складно зберігати. Національні архіви беруть документи з Інтернету. Електронні формати стандартизо-

вані так, що у 20-ти найбільш розповсюджених форматах створюється 99% файлів. Але й тут до кінця не вирішено питання конфіденційності та безпеки. Проблемою залишається відбір документації в соціальних мережах (“хоча не такою складною, як нам здавалося”). За досвідом англійських архівістів аутентифікація має здійснюватися тільки при прийомі документа на зберігання, в подальшому слід “довіряти” національним архівам в тому, що вони зберегли автентичність. Д-р. О. Морлі для прикладу розповів про документацію Олімпійських ігор 2012 р. в Лондоні, що створювалася виключно в електронному вигляді (в основному це файли в форматах Microsoft Office, у відео та графічних форматах, а також заархівовані веб-сайти). Архівісти думають не тільки про те, як зберегти цю інформацію, а й про те, як ці документи будуть використовуватися і через 20 років.

Аналізу змін, що відбуваються в архівах у цифрову еру, було присвячено виступ Мінг Фанг (Державний архів адміністрації Китаю). У доповіді “Переформування ідентичності та компетенції архівістів у час змін” визначальними чинниками, що кардинально впливають на архіви та архівістів, констатовано бурхливий розвиток Інтернету та зростання обсягів інформації. В цих умовах зростає також попит на архівну інформацію. І в архівах Китаю нині наявні два типи носіїв інформації – паперовий та електронний, отже, в роботі архівістів настав період своєрідного симбіозу – зберігання та використання інформації на різних носіях. У цій доповіді також прозвучали застереження щодо існуючих ризиків забезпечення автентичності електронного документа і гарантованого довготривалого його зберігання, але, водночас, наголошувалося на перевагах, які надають новітні технології у розширенні доступу до архівних документів, зв’язків із громадськістю через Інтернет. Китайські архівісти одним із основних завдань в своїй роботі вбачають значне збільшення кількості користувачів та покращення сервісного обслуговування населення. Час змінює також імідж працівників архівів. На жаль, суспільство ще мало обізнано з діяльністю архівів і архівістів. Отже, необхідно, по-перше, ширше представляти архіви суспільству, не тільки розширюючи доступ до архівної інформації, але й розповідати про самі архіви, їх діяльність (серед форм цієї роботи в КНР практикуються й проведення Днів архівів, архівіста), “треба побороти інертність мислення, врахувати помилки, щоб з “мертвих” архівів зробити активний засіб для надання інформації, яку зберігають архіви”. По-друге, не полишати на задній план традиційну роботу з документами на паперових носіях, оскільки за переконанням доповідача, ми ще не вступили у повністю “безпаперовий” період. І по-третє, дуже важливо готувати спеціалістів, які б відповідали сучасним викликам. В Китаї до цієї роботи широко залучаються університети, які розробляють різні моделі підготовки, розвинена й післядипломна освіта, різні форми підвищення

кваліфікації. Зокрема, здійснюється юридична підготовка, існують курси з піару, інформаційних технологій, ораторського мистецтва тощо.

Як засвідчило обговорення на конгресі, ще однією актуальною для архівістів темою сьогодні є тема про архіви та національну ідентичність. Про це, зокрема, йшлося в доповіді ще одного представника китайської делегації проф. Фен Хуэйлін (Huiling Feng). Розмірковуючи про значення архівів для визначення ідентичності в сучасних умовах на прикладі Китаю, проф. Фен Хуэйлін наголосила на унікальності місця архівів у формуванні та визнанні самобутності громадян. Крім цього, на переконання доповідачки, потрібно зважати на нові умови, що змінюють архівний “ландшафт”. Це змушує сучасних архівістів переглянути свою роль, свій професійний розвиток і погляд на цінності професії.

У доповіді “Чи можуть архіви та архівісти зробити внесок у створення та розвиток усвідомлення місцевої, регіональної та національної ідентичності?” проф. Владислав Стемпняк, Голова архівної служби Польщі, акцентував увагу на важливості співпраці архівістів різних країн. На прикладі Польщі, країн Балканського регіону доповідач показав, що багатоміжова міграція в Європі призвела до того, що громадяни шукають своє коріння в різних країнах. Ось чому дуже важливо забезпечити доступ до потрібної інформації. Стосовно польської ситуації йшлося в першу чергу про співпрацю з українськими колегами, зокрема, в програмі “Пам’ять Польщі”. В сучасних умовах простіше: створюються реєстри, каталоги, що виставляються в Інтернет. Саме такий шлях дозволив європейцям вирішити проблему доступу. Допомагала МРА. Але є ще над чим працювати, тому питання розглядається на конгресі. Шлях визначено – інформація про документи має подаватися в Інтернет. Так, до речі, економніше й для користувачів. Треба подумати, – зауважив доповідач, – і про багатомовність, коли інформація стосується двох чи більше країн.

Не залишилися поза увагою учасників конгресу загальні та специфічні проблеми традиційних архівних технологій в різних країнах світу, питання архівної освіти та підвищення кваліфікації архівістів.

Так, про необхідність нових підходів до підготовки архівних фахівців говорили, зокрема, представник Архівної школи Марбурга (ФРН) Карстен Уде (Karsten Uhde) і Карен Андерсон (Karen Anderson) з університету Mid Universit (Швеція). Позитивним досвідом роботи вони вважають розробку програм наставництва. Саме спілкування з більш досвідченим колегою допомагає молодим краще вибудовувати свою майбутню професійну кар’єру. Слушною, на наш погляд, й висловлена думка: не треба орієнтувати студентів тільки на роботу з історичними документами, майбутній архівіст нині має бути зорієнтованим на роботу з різними джерелами інформації.

Серед нечисленних виступів, присвячених теоретичним питанням архівної справи, можна виділити доповідь Ханса Хофмана, представника Національної коаліції з забезпечення збереженості електронних документів (Нідерланди), в якій йшлося про концепцію розвитку архівної справи. Вона передбачає, що архіви мають бути залучені до процесу управління електронними документами ще на етапі планування проєктів, формування баз даних та інформаційних систем. За цією концепцією, “архівною функцією” має стати весь життєвий цикл документа від його створення до передачі в архів. В цьому вона відрізняється від попередніх підходів, які стверджували, що архіви беруть участь в управлінні документами тільки на останньому етапі їх зберігання.

Цікавим також був виступ австралійських архівістів на тему: “Пітер Скотт і австралійська система “серій”: її походження, основні риси, вплив, ревалентність”, в якому пропагувався розроблений П. Скоттом та його колегами метод класифікації архівних документів під назвою “система серій документів”. У цій системі формування архівних комплексів здійснюється не за фондовою ознакою, а за однією з ознак формування так званої серії документів, якими можуть виступати: дія, функція, об’єкт тощо. У доповіді наголошувалося, що цей принцип класифікації може застосовуватися саме для електронних документів.

Привернув увагу учасників конгресу виступ керівника міжнародного проєкту InterPARES проф. Лючіани Дюранті з університету Британської Колумбії (Канада). Доповідачка зупинилася на основних етапах роботи по створенню (за рішенням МРА) доступної в Інтернеті багатомовної бази даних архівної термінології. На початковому етапі робота група відібрала 300 основних архівних понять та виявила відповідні терміни (дефініції), що використовуються в англійській мові. У результаті отримали “набір” з 320 англійських термінів. У березні 2012 р. база даних була передана МРА для публікації та інтерактивного користування в Інтернеті. На сьогодні вона є: 1) міжнародним джерелом термінів, якими користуються чимало архівних шкіл; 2) динамічним інструментом, що буде відображати міжнародну практику архівної справи та її розвиток у часі; 3) продуктом, який створили спеціалісти архівної справи з усього світу на основі авторитетних джерел та загальноприйнятої практики; 4) посібником для студентів і фахівців, що постійно оновлюється; 5) термінологічною основою навчальних модулів МРА “Шляхи електронних документів. Питання забезпечення довготривалого збереження електронних матеріалів (Digital Records Pathways: Topics in Digital Preservation). База також надає можливість, наголошувала доповідач, поінформувати архівний світ про нові концепції, специфічні терміни та дефініції.

Головним завданням термінологічної бази МРА визначено: надання допомоги архівістам і фахівцям з управління документами та інфор-

мацією в розумінні спеціальних понять від традиційних архівознавчих до понять, що стосуються забезпечення довготривалого зберігання та автентичності в електронних системах. База має сприяти розповсюдженню цих дефініцій, незважаючи на різні мови, культури та традиції архівної практики. База не статична. В сучасних умовах робити “незмінну” не доцільно. База репрезентована у вигляді вікі-ресурсу, отже, зареєстровані користувачі можуть додавати свої визначення, терміни та коментарі. Важливе методологічне зауваження: хоча проект розпочинався з 320 англійських термінів, створений згодом ресурс не віддає перевагу жодній мові або традиції.

Від російської делегації на конгресі було представлено 2 доповіді: заступника голови Росархіву О. В. Наумова “Російські архіви у віртуальному просторі: сьогодні й майбутнє” та операційного директора “ОСГ Рекордз Менеджмент Центр” А. В. Рикова “Недержавні архіви Росії: між минулим і майбутнім”. З неабиякою зацікавленістю учасники конгресу сприйняли доповідь О. Наумова про портал “Архивы России”. Портал дає можливість ознайомитися з базами даних “Путівники по російським архівам”, “Центральний фондний каталог”, “Архівні описи” низки федеральних архівів. На веб-сайті “Победа 1941–1945” представлено 3000 фотографій та відеозаписів. В Інтернеті викладено чимало електронних копій оригінальних документів, проте доступ до первісно електронних документів поки що не надається. І якщо для українських архівістів напрацювання російських колег у цій сфері добре відомі, то для багатьох зарубіжних (таких далеких як австралійці, наприклад) колег інформація О. Наумова була “відкриттям”.

Родзинкою конгресу став неординарний виступ 22 серпня неординарного ключового спікера Дами Стелли Рімінгтон з неординарною темою: “Секретність і підзвітність. Архіви в епоху Wikileaks” (Secrecy and Accountability: Archives in a Wikileaks World). Стелла Рімінгтон, яка отримала від королеви Великобританії титул “кавалерственной дами”, з 1992 по 1996 рр. очолювала британську контррозвідку MI-5. В останні роки вона відома як успішний автор шпигунських романів. Але розпочинала свою кар’єру С. Рімінгтон як архівіст. Судячи з емоційності виступу, і нині вона “небайдужа” до архівів (саме тому, мабуть, у 2004 р. С. Ремінгтон була членом робочої групи, яка розробляла стратегічні напрями розвитку британських архівів). Дама Стелла згадала свій досвід архівної роботи, поміркувала про важливу роль і відповідальність архівіста, оскільки він має справу не тільки з історичними, але й з оперативними та секретними документами, яких у роки “холодної війни” в архівах було дуже багато. Саме отриманий в архівах досвід працювати з документами став дуже корисним для роботи в контррозвідці, бо, на думку Дами Стелли, ключовою, потрібною навичкою для роботи в секретних організаціях є вміння оцінювати достовірність докумен-

тів. Доповідачка висловила свою негативну оцінку стосовно нерозбірливого “зливу” Джуліаном Ассанжем та його організацією Wikileaks фрагментів документів, у тому числі стосовно інформаторів, тим самим ставлячи під загрозу їхнє життя, хоча, на думку Рімінгтон, розкрита інформація не була секретом. Дама Стелла також піддала критиці позицію США щодо ведення “так званої секретної бази даних”, що була доступною для широкого кола різних людей. Оцінюючи ситуацію, Рімінгтон наголосила: “Ви маєте розуміти, що якщо держави повинні захищати нас від тероризму, то у них мають бути секрети. Секретність потрібна..., саме тому нерозбірливе оприлюднення різної інформації, безперечно, призведе до того, що держави будуть краще захищати відомості, які їм дійсно треба зберегти в таємниці”. Отже, якщо відкритість інформації відіграє вирішальну роль у справедливому суді та дотриманні громадянських свобод, то секретність необхідна для забезпечення безпеки. Треба вирішити складне завдання: збалансувати ці дві позиції. І нарешті, на думку Дами Стелли, саме архівісти мають долучитися до прийняття рішень про те, яка інформація має бути розкрита.

Безперечно, маємо згадати про виступ ще однієї представниці Австралії Кім Еберленд, присв'ячений Універсальній Декларації архівів (UDA). Натхненником створення Декларації МРА стала “Квебекська декларація по архівам” (*Déclaration québécoise des Archives*). У 2007 р. було створено робочу групу з підготовки Декларації, в 2008 р. UDA – схвалено секцією професіональних асоціацій МРА (яка і створювала робочу групу). Проекти Декларації розповсюджувалися серед учасників XVI Міжнародного конгресу архівів у Куала-Лумпур (липень 2008 р.). Декларація була прийнята на 36-й Генеральній конференції ЮНЕСКО. Тепер архівісти мають пропагувати та реалізовувати її положення. Серед основних цілей Декларації – забезпечення усвідомлення ролі призначення та цінності сфери діяльності архівів і архівістів; сприяння прийняттю управлінських (державних) рішень, спрямованих на покращення архівної справи; роз'яснення унікальності архівів. Декларацію перекладено 25 мовами (можливо і більше, оскільки МРА визнає тільки офіційні переклади). (Детальніше див.: тези доповіді Кім Еберленд і Коліна МакІвена <http://ica2012.com/files/data/Full%20papers%20upload/ica12Final00074.pdf>)

Географічне розташування місця проведення цьогорічного Конгресу вплинуло на те, що значна частина його професійної програми була “віддана” представникам Азійсько-Тихоокеанського регіону, насамперед Австралії. Як зазначалося під час урочистого відкриття, зміни, що відбуваються в суспільстві, змінили й склад учасників: до архівістів приєдналися спеціалісти інформаційних технологій, які долучаються до архівної діяльності.

Як одна з основних тенденцій розвитку архівної справи на сучасному етапі, на Конгресі була зафіксована робота з електронними до-

кументами, впровадження інформаційних технологій в діяльність архівних установ.

Участь у роботі XVII Міжнародного конгресу архівів підтвердила, що архівісти України вирішують ті самі проблеми, що і архівісти інших країн. Не зважаючи на відмінності підпорядкованості, законодавчої бази, матеріально-технічного забезпечення тощо в Україні проводиться робота за всіма основними магістральними напрямками розвитку архівної справи, які визначаються МРА. Зокрема, відповідно з планами науково-дослідної та методичної роботи на 2010–2011 рр. Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (УНДІАСД) (розділ 2.1 “Архівознавство”, розділ 2.2 “Документознавство”) та Центрального державного електронного архіву України (ЦДЕА України) розроблялися “Концепція планування життєвого циклу електронного документа”, “Порядок приймання-передавання електронних документів до державних архівів та ЦДЕА на постійне зберігання. Методичні рекомендації”, “Порядок роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання” та ін. Ці напрацювання – в руслі сучасних міжнародних тенденцій роботи з електронними документами.

Важливе значення як для світової архівної спільноти в цілому, так і для архівної галузі України має прийняття на 36-й Генеральній конференції ЮНЕСКО Універсальної Декларації архівів. Декларація – визначний крок в усвідомленні важливості місії архівів у XXI столітті.

З метою підвищення ефективності міжнародного архівного співробітництва відбуваються й організаційні зміни в міжнародних архівних організаціях. Після завершення професійної програми Конгресу відбулася чергова сесія Генеральної асамблеї Міжнародної ради архівів. Головними питаннями тут були прийняття нового Уставу (Конституції) МРА та нової системи розрахунку членських внесків. Президентом МРА на черговий термін обрано Генерального директора Національного архіву Нідерландів Мартіна Берендсе. Підтверджено, що наступний Конгрес відбудеться у вересні 2016 р. у м. Сеул (Республіка Корея).

P.S. Повертаючись із Брісбена в Україну через Сінгапур, нам пощастило взяти участь у заходах Посольства України в Сінгапурі до Дня Незалежності України. Українська делегація передала Посольству цифрову копію виставки до Дня Незалежності України, підготовлену за документами з фондів ЦДАВО України, ЦДАГО України, ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного.